

LUMEA NÓUA.

Gazeta serioasa si voiosa, pentru toti si pentru tote.

Ioane

18 24 76.

S'a intorsu masin'a lumei, s'a intorsu cu capu 'n diosu,
Si mergu tote din protiva snapoda si pre dosu!

V. B.

GRABÍTI CU BANII! GRABITI!

Umilintiele si Sumetiele, Cucernicile si Faciarniciele S'ale. cari dorescu a avé la casele loru acésta gazeta, ce cadesce cu tamâia hulei îngâmfarea imbracata in vestimentulu umilintiei si faciarí'a aretata in tipulu pietatiei

Suntu rogati seau rogate :

cá se aiba gentiléti'a galant-óma de a tramite pre partea ei lescaie de chimiru :

2 fl., 1 fl. seau 50 cr. v. a.
care-si dupa starea s'a —

La Redactiunea „LUMEA NÓUA“

in Szamosújvár.

Lana Caprina.

Nemor(i)t(or i)ulu Patriotu Tisza Kálmán a mersu la Beciu se ne aduca lana de auru adeca :

Banca nationala independenta

(de sene se intielege că magiara),

si dupa truda si ostenéla de mai multe septemane

ni-a adusu lana de capra adeca :

Banca dualistica unguréSCO-nemtiéSCA,

(cu valore numai nemtiéSCA).

Va esí in 1/13 si 15/27 di a lunei, cu cate o saritura in totu trei-luniulu.

Ecce mixtura de bancatura :

ZEIN GULDEN.

Wien, am 2 Mai,
1876.

Nichtungrisch m.p.
Dir.

Österreichi schen währung.

Beecs, Majus 2-an
Hunzuhemetzky mk.
1876.

Egy GORINT.

Jud'a din véculu alu XIX-lea.

Dedicata DDloru Pappppp Simon,
Moldovány Gergutz et Compagnie.

Audit'ati frati Romani,
Despre Jud'a din betrani,
Ce-a vendutu Judeiloru
Pe alu lumei Salvatoru,
Si in fine desperatu
De-unu copaciu s'a spendiuratu??

* * *

Se ve spunu dar' o minune,
(Si me credeti ce voi spune) :
Acelu Juda blastematu
Nu e mortu, a re'nviatu :
Si traesce de multi ani
Intre noi, intre Romani ! . . .

*

Apoi si-acumu Jud'a nost'
E totu celu care-a mai fostu!

Ad — in locu de Salvatoru —
 Elu vendù streiniloru —
 Pentru-o punga-afurisita :
 Gintea, Mum'a s'a iubita! . . .

*

Acum un'a de-ar' mai face!
 Dă-i de nou indemnu, o! drace,
 Cá pe tempulu lui Christosu :
 Se se spendiure cu-o fune,
 Se mai scape-a mea natiune
 De unu sierpe veninosu.

B u s d u g a n u .

Din „Catechismulu lui Papppp Simon.“^(*)

(Órecandu-va Veninatoriu sufletescu in Marmati'a).

I.

Tisza alu nostru, carele esti in Pestea, prémaréscă-se numele teu, venia stapânirea t'a, fia voi'a t'a precum in Pestea asia sî in Marmati'a, osulu nostru celu de rosu dâni-lu nouă astadi si pana tiene despuñerea t'a, si ne iérta nouă pecatulu de a fi nascutu din altu neamu precumu sî noi iertămu parentiloru nostrii cà ni-au nascutu si nu ne duce pre noi in Roman'i'a cî ne scapa de Daci'a, — cà a t'a este Panoni'a si Transilvani'a impreuna si Marmati'a spre sugere, impilaré si strivire a totu ce nu e ungurescu acumu si pana la alta rînduélă. Asia se fia!

II.

Partita liberala bucura-te, ce'a ce esti cu stele si medalie daruita, Tisza este cu tene, pré-marita esti tu intre partitele tieriei si pré-marită este rodulu medulariloru tei, ca ni-ai marită dările si ni-ai înmultită detoriele. Prea-marita partita liberala, fic'a lui Tisza despunietoriului nostru, intrepune-te pentru noi că se dobândim stele si medalie pentru a le portă spre mai mare prea-marirea t'a si ingâmfarea nostra pana la celea inferne. Asia se fia!

(Se va continua).

Care e mai cu dracú?

Cu ocasiunea unei productiuni de mimice si farmece unu omu dela sate mirandu-se de comedianțulu, care tiené in gura lumin'a aprinsa apoi mancă câlti aprinsi si aruncă din gura schintei dîse :

^(*) Pentru celea publicate su acésta rubrica respunde Moldován Gergutz.

— Nu-i lucru curatu, omulu acest'a e cu dracú!

— O, acést'a nu-i nemicu, dar' ien' cauta ce-i vedé in gur'a mea! — dîse unu omu spencelatu, cu nasulu rosiu de multa beutura.

— D'apoi dio io nu vediu nemicu in gur'a domnitale, — dîse sateanulu cautându inca la gur'a deschisa a spencelatului ce-lu agrai.

— Pre cându se me credî bade, că prin ace'a a intratu unu caru cu patru boi si dôue vaci, cu plugu, grapa si tóte olatele unui gazdusiagu mare si in urma si 80 de jugere de pamantu bunu si grasu, care 'mi aducé pre anu câtev'a sututie frumusiele.

— Cum asia?

— D'apoi asia, că am beutu si am totu beutu pana candu in urma n'am avutu cu ce platí si a venitul blastematulu de Hersch ce-mi turnăse tiuic'a pre gûtu si m'o jucuitu antâiu de averea miscatória si mai pre urma de mosi'a parentiésca si acumu am ajunsu a traí pre capulu si din mil'a altor'a. — Vedi asia mi-am beutu eu averea si mosi'a cea frumosă si acumu am ajunsu la sapa de lemn, apoi nu-su eu mai cu dracú decâtă comediesiulu acest'a?

— Ba dio dreptu ai. Acești'a si jidovii ne ducu banii si ne mananca averea nostra! Dara se câscigam si se crutiam si apoi vomu avé!!!

Ciganulu la Posta.

Ciganulu duse o epistola mare la posta, pre care pusese unu timbru postalu de 5 cr. si se rogă de postariu că se-o traméta dreptu la feciorulu seu care fiendu catana s'a indepartatu in o tiéra streina.

— Bene dada, — dîse postariulu — o voiu trameite, dar' epistol'a e gré si nu-e destulu timbrulu de 5 cr. trebue se mai punemu inca unu timbru.

— Cum, domnule Mari'a-t'a cinstescu-ti facia, se mai punemu că atunci a fi si mai gré si apoi a fi si mai mare baiú, dar' tramite-o asia cumu-i, numai rugute asia se se traméta că se se dé chiar' la feciorulu mieu, că Dómne dragu ni-au mai fostu si nu scimu ce scî face acolo in tiér'a streina — dîse ciganulu si plan-gundu amaru esî din cancelarî'a postala fora de a mai ascultă pre postariu, care strigă in urm'a lui că se mai plătesca 5 cr. postuportu.

Se-mi mai odichnescu celea óse!

— Numai m'o iu maritá se-mi mai odichnescu celea óse! — dîse o servitória luan-

du-si remasu bunu dela Dómn'a s'a, pre care o servise cu credentia mai multi ani, — si se marită.

Preste unu diumetate de anu intâlnindu-o dómn'a s'a o intrebă: — Nò dà cum merge Flóre, odichnescuti bene ósele?

— Lasà-me la amarulu mieu dómna, odichnescu dío ósele mele inca prea multu dar' ce tì-e necasulu cà ósele celea din gura 'mi odichnescu!

La patru cruci.

Unu ospetariu puse afora la ospetari'a s'a o tabla pre care eráu depinse trei cruci ér' de desubtu erá scrisu : „La patru cruci.“

— Mincinósa tì firm'a vecine! — dîse vecinulu cărciumariului observandu pictur'a si scrisórea de pre tabla — la domni'a-t'a nu-su patru cruci cì numai trei.

— Bâ patru dío acelea! — dîse cărciumariulu. — Nu scii Domn'i-a-t'a, cà eu pre langa acestea trei cruci mai am inca sì o alta cruce, care e cea mai grea si ace'a e femei'a mea!

Lui i-e usioru.

Unu Ciganu se necasiá tare asupr'a tempestatiei si a viscolului ce se escásé chiar' candu 'lu ducé la furci (spêndiuratória).

— Lasà dada nu te necasiá dîse unulu dintre celi ce-lu insociá, — cà tie 'ti este usioru cà vei remané aici, dar' nòue ni mai greu cà avemu inca de a ne intorná indareptu prè acestu tempu.

Candu si-a deschis u gur'a.

Unu deputatu, cărui'a nu-i placé a se prinde cu nemenea pentru-cà voiá a tráí bene cu toti re'ntorcându-se in cerculu seu alegatoriu, in o societate fusè atacatu prin unu altu individu, care si elu se socoté har-nieu de deputatia si i-i se aruncà, cà: „nu si-a deschis u gur'a neci o data.“

— Contr'a acestei'a protestezu solemnu — dîse deputatulu infuriatu — eu mi-am deschis u totu-dé-un'a gur'a decât-ori, trebuiá a aproba cev'a dispusetiune ministeriala seau a fluerá vre-o propunere a celoru contrari ocârmuirei, eu am fostu unulu dintre celi mai activi membrii ai clubului aprobatorilor si flueratorilor.

De pre vremea jucutîloru de portia.

In Temisiu, unu esecutoru de dare impreuna cu argatii judecatorieei intrà la unu omu seracu pentru de a-lu esecuá de contributiunea restanta. — Omulu necasitu le esti inainte si i-i îndrumà in podu cà acolo are bucate se-i le pretiuésca si vendia acelea, cà alte celea nu are ce le dá.

Esecutorulu tocmindu scar'a la podu se si suí impreuna cu toti ai sei, dar' omulu inca nu fu lenesiu, ci indata luà scar'a dela podu si apoi aprinse coperisulu casei de mai multe laturi.

Esecutorulu strigà asupr'a omului că se le puna scar'a se se pogóre din podu, — dar' acest'a nu voiá a scii nemicu de strigatulu jucutîlui ci priveá cu desfatate cum se latiesce par'a in tòte partile. — Intru acea esecutorulu inca nu luà lucrulu de gluma, ci sarí cu totu personalulu seu prin mediuloculu flacarilor si apoi acesti'a impreuna cu multimea adunata stinserà foculu. —

Esecutorulu are dreptu reminiscentia unu picioru ruptu, — ér' tieranulu e inchisu pre côte-v'a lune pentru acesta tractare a organeloru financiali.

Caracteristicu pentru tempulu modernu.

Petrecîndu omulu cu luare-amente esecutiunile ce se facu in tòte partile pentru diverse detorie nu pot că se nu se màchnésca pana la sufletu de prapasti'a, in care a adusu pre poporu libertatea sugerei si a despoiarei prin camatarie ce pestrecu ori-ce semtiri de umanitate. —

Si se nu creáa nemenea, cà acésta lege nu a adusu la sapa de lemn si pre multi dintre celi mai avuti magnati ai tierei. Multi suntu si intre acesti'a, cari, déca ar' fi astrensi se-si platésca tòte detoriele contrase in tempulu mai din urma, ar' cautá se ésa indata din cas'a si avereia parentiésca.

Mai caracteristicu intre tòte acestea e dillapidarea banilor comuni seau a celoru meniti spre unu scopu seau altulu. — Asia mai de curîndu se va dá in toba avereia miscatória si apoi cea nemiscatória a Guvernorului de Fiume Grof Szapáry Géza pentru a se câscigá sum'a de 999 fl. 6 cr. (si spesele 125 fl. 92 cr.) ce erá destinatu la edificarea unei scôle.

Hore poporale.

(Culese de S. Fl. Marianu.)

Me dusei cu plugu-n cōsta
Si-aduse drac' o nevēsta.
Uitandu-me dupa dens'a
S'a ruptu cucur'a cu bîrs'a.
Cucur'a-am facut'o noua
Si s'a ruptu grindeiu-n dōue.
Grindeiulu candu l'am tocmitu
S'a gatatu de plugaritu.

* * *

Vai de mene ce se facu,
Care-mi place, eu nu-i placu.
Vai de mene ce se fie,
Cui placu eu, nu-mi place mie.

* * *

U! iu! iu! si iu me chiama,
Epurasu-i bunu de zama.
Epurōic'a de friftura,
Lelea de pupatu în gura.

* * *

Dragostea de fata mare,
Cá garof'a din carare.
Dragosteile de nevesti
Te facu mai se nebunesci.

* * *

Pana-ce iubiám copile
Mai erá cev'a de mine;
Dar' decandu iubescu neveste
Cresce barb'a fora veste.

CLOPOTULU LUMELI.

Tang'a--lang'a--lang'a--tang'a--
lang'a--lang'a--lang'a--tang'a.

¶ Preschimbare de peru respective de nume.

In fōia oficiosa affamu că unu cutare Gyuritz de Páska-tor-y si-a preschimbatu numele pentru sene si toti argatii sei in Ps Cal-Opu-Los. -- Din unguria in grecia cu vreme cu vreme inca va ajunge la romania.

¶ Cu invoiél'a facuta la Beciu nu se pré inviescu domnii dela Pestea, pentru-că dīcu eli „Mégi s hūn z fūta némēt!“ si dupa-ce neamtiulu e in faci'a ungrului unu „Noli me tangere!“ adeca-te „feri-mi din drumu ungure!“ vréu se traga dunga preste revașiu facutu in Beciu pre spinarea Ungariei, prin darea preste capu a Capului capavitului statu asiatico-mongolico-tartarico-unguresco seu cu alte vorbe prin punerea unei stavile in calea lui Tisza, care adoptandu esemplulu apei Tisza ce in locu de beneventare a adusu perire tiarinelor si sateloru, -- aduce si Marirea lui perire asiadieminteloru si renduelilor din betrani. -- La darsu, asiati rót'a sortiei adeca-te a lumel, „astadi te redica susu susu susu -- mane poimane apoite arunca diosu diosu!!! . . . . .

S-S. In România Viorēanu si-a pierdutu Flore(scua) adeca-te Ministeriulu albu s'a rositū la cate-va dīle dupa Pasci. . . . Domnii dīlei 'su: Manolache Costachi la frunte si lucrari publice, Michailu Cogalniceanu la lucruri din afora, Joanu Bratianu la bani, G. D. Vernescu la lucruri din lontru, G. Slaniceanu la pace ori bataia, G. Chitiu la credentie si scientie, Michailu Ferichide la dreptate (de mai este in lume). — Deputatii s'au dusu acasa pentru că se remana acolo, se'u alesi din nou se se re'ntóra la dieta preste 3 septemani. Cale buna la celi rei, revedere fericita la celi buni! . . . .

¶ Totu amu doritu plóia. Acumu apoi ni-a datu Domnedieu! Nu sciu candu va incetā. Destulu că toti primiu spre ceriu si nuorii nu-i mai vedemu imprasciandu-se decatu pentru căte o léca de vreme de consuatuire fratiesca că apoi si mai cu de-adinsulu se ne stropésca. „Lumea noua“ cauta se se asecureze contr'a unei esundari universale — de deficite, — benevoiti dara a tramite bacsisiulu de asecuratiune!

¶ Tiér'a Ungurésca sufere inca si mai multu in starea s'a materiala adeca-te banala decatu „Lumea noua.“ „Lumea noua“ nu are deficite decatu din anulu acest'a, ér „Tiér'a Ungurésca“ acumu de căti-va ani nu lucra decatu totu cu deficite căte de 20—30 milioane pre fiesce-care anu. — Bucurati-ve cetatienii tierei multu debitórie si platiti pana-ce ve voru esf obieiele prin calciuni !

¶ Un'a totusiu ne imbucura si ace'a e, că ne vedemu in ajunulu unei paci universale dora secularie vrému se dicu mensuale. Acést'a o deducemua de acolo, că pre lipse de resbelu (in Austro-Ungari'a) unde pana acumu s'au cerutu 95 milioane si mai căte-va postliquidari acumu nu se mai ceru decatu 15 milioane adausu, si asia la olalta numai 110 milioane, si e probabilu că pre langa acestea neci nu se voru spesá mai multu decatu inca vr'o 5—10 milioane. . . . Apoi ast'a e numai o bagatela pentru o tiéra că a nostra a carei'a creditu se urca si pana la 40 milioane.

¶ Jud'a Iscarioténulu sbiciuitu. Daten'a, vechia de a se sbiciui Jud'a Iscarioténulu in Vinerea mare s'a observatu si estu-anu decatra naierii Portugaliei si a Americei meridionale, si anume: Desu de demanétia s'a facutu o figura de omu si s'a imbracatu in haina de matroz, ér pre pieptu-i s'a pusu o tabla cu scrișorea „Acest'a e Jud'a Iscarioténulu!“ dupa ace'a matrozii l'au trasu in susu pre catartu si intre sunetulu campanei dela naia l'au portatû de trei ori giuru impregiuru pre coperisjulu naiei, — tragundu-lu apoi in diosu l'au batutu cu capete de funie panace i-s'au sferticatu tōte vestimentele cu care erá imbracatu ér in urma facündu-lu bucăti, l'au datu la bucataréa că se-lu arda, in cuptorul.

Căti nu aru fi de a se tracta si astadi că acestu Juda inchipuitu !?

Bucinulu Redactiunei.

Georgiu Desuqhiatu. Mătamini de-indemnare, dar' nu-i facem u trebuintate.

Prundia verde tillia . . . Lasa-te la naiba mie!

Mitale, marantele. Vai de ele zai de ele, Se le dănu socului tele!

Altora mai multor'a Nu le potem bucinu pana nu ne-oru numera bancutele cu un'a, seu cruceri cu su'a.

Tiparita : de Moscenii lui J. Gámán in Clusiu.